

Fra kirkebygg til fysikalsk behandling

TEKST: PETTER RINGEN JOHANNESSEN,
STATSSTIPENDIAT I HISTORIE

I over hundre år har "Misjonshuset" på Smertu stått der til glede for generasjoner av brukere. Men var du som leser klar over at huset i sin tid fungerte som øyas kirke? Eller at den hemmelige motstandsbevegelsen hadde sine våpenøvelser der under krigen? Huset skjuler en mangslungen historie, og i det følgende kan du lese litt om tilblivelsen og de første årenes aktivitet i det tidlige forsamlingslokalet.

Like ved Kråkerøyveien, der Solbergbakken treffer øyas trafikale hovedpulsåre, ligger det hvitmalte huset som på folkemunne går under navnet «Misjonshuset.» Det er noen år siden den kristne virksomheten på stedet opphørte, og skiltet som nå pryder veggen vitner om en helt annen form for sjelelig pleie.

I andre halvdel av 1800-tallet opplevde Kråkerøy en voldsom befolkningsøkning. Bjørneby Bruk ble etablert, og industrialiseringen medførte et stort behov for sagnarbeidere fra alle kanter av Smaalenenes Amt. Sammen med sine familier bygget de seg hus like i nærheten av bruket, og et eget lite samfunn vokste fram. Det kristne misjonsarbeidet og annen foreningsvirksomhet kom snart i gang, men mangelen på egnede lokaler medførte at møtene til å begynne med gikk på rundgang i hjemmene.

Bruksskolen på Smertu ble bygget i 1873, og lokalene her ble fra første stund benyttet som møtelokaler etter skoletid. Her var det stor aktivitet på kveldstid helt fram til 1889, da den

nye skoleloven tvang leietagerne og deres møtevirkosomhet tilbake til de private stuene igjen. De nye og strenge sunnhetsreglene gjorde det rett og slett vanskelig å utøve kristent foreningsliv i skolelokalene.

Blant arbeiderne på bruket vokste det derfor fram et ønske om å bygge et eget forsamlingslokale på Smertu. En henvendelse til brukets eier, Halvor Bjørneby, resulterte i at Bjørneby Bruks forsamlingslokale ble innviet og kostnadsfritt overlevert den lokale indremisjonen i 1903. I husreglene, som ble utarbeidet i samarbeid med Indremisjonsforeningen og Blå Kors, sto det å lese at huset ...»kan benyttes til oppbyggelsesmøter, misjonsmøter og avholdsforeninger, og andre foreninger kan ha sine møter der såfremt de ikke arbeider mot kirken og misjonen.»

Dette ble starten på et aktivt foreningsvirke, som omfattet indremisjonen, ungdomsmisjonen, avholdsforeninger, søndagsskolen og en rekke andre foreninger og lag som fikk sitt tilhold i forsamlingslokalet.

Befolkningsøkningen medførte for øvrig at Kråkerøy fra 1. januar 1908 også ble eget kirkesogn. I den sammenheng fungerte Bjørneby Bruks forsamlingslokale som interims kirke fram til den nye kirken på Holte sto ferdig i 1911.

For det sosiale livet i bygda betydde lokalet mye. Foreningene avholdt sine årlige basarer, og det ble stiftet sangkor som underholdt på møter og fester. På lørdagskveldene ble det rett som det var arrangert fester, men på grunn av at lokalet var innviet til bedehus var det ikke lov å danse. Oppfinnsomme sjeler fant imidlertid ut at det var lov å hoppe samt gå mar-

sjer til musikk inne i lokalet, samtidig som sangleden fritt fikk utløp.

I 1913 brant Bjørneby-bruket, og noe senere ble lokalet solgt til nye eiere. Innen det kristne miljøet rådet det en frykt for den litt uvisse framtiden, noe som i 1919 førte til at Nordre Kråkerøy Indremisjonsforening og Blå Kors foreningen i Nordre Kråkerøy, overtok det tidligere brukslokalet for den nette sum av 15.000 kroner.

Eiendommen ble skilt ut fra brukets grunn og fikk navnet «Fredly.» Begivenheten skapte glede og trygghet i miljøene som benyttet huset. Fire år senere overdro Blå Kors-foreningen sin eierandel til indremisjonsforeningen, og fra da av ble huset hetende Kråkerøy Misjonshus.

Gjennom årene utviklet "Misjonshuset" seg til å bli et sentrum for mye av den kristne virksomheten på Nordre Kråkerøy. Økt aktivitet og endrede behov gjennom årene medførte også at huset ble påbygget og modernisert en rekke ganger.

Bruken av Misjonshuset har i alle år tatt utgangspunkt i husreglene som en

Musikklaget på Kråkerøy Misjonshus. Dirigent var Asbjørn Skauen. Bildet er fra midt på 60-tallet.

gang ble utarbeidet. Det kanskje mest markante avviket fant imidlertid sted vinteren 1945, da Milorg på Kråkerøy benyttet kjelleren til sine våpenøvelser. Et noe frekt og dristig foretagende all den tid okkupasjonsmaktens soldater hadde tilhold kun noen meter lenger utover på Kråkerøyveien. I formildende retning i forhold til husreglene kan det i ettertid trygt konkluderes med at omstendighetene den gang var ekstraordinære. I tillegg deltok flere av

indremisjonens medlemmer selv i det illegale arbeidet mot diktaturet som truet demokratiet og dets grunnleggende verdier.

Ja, dette er noen korte utdrag fra «Misjonshusets» rikholdige historie. Den kristne virksomheten i bygget er over, og et nytt kapittel innenfor det tidligere forsamlingslokalets vegger er i ferd med å skapes. Men det er en annen historie.

Formiddagstreff på Menighetssenteret

Mandag 6.mai 2013 var det formiddagstreff på Menighetssenteret. Glade mennesker fylte salen og koret Pella fra Tistedalen sang evangeliske sanger til trekkspill- og pianoakkompagnement. Fra Mali nådde nyheter en lydhør forsamling: Kirsten B. Jørgensen, tidligere misjonær der ute, delte hva de kristne i den opprørsherjede staten kunne fortelle om dagens situasjon. Kirsten brakte også tankevekkende ord til åpning. Ellers var her formiddagsmat og utlodning, en lang pause med gode samtaler og generelt høy stemning. Formiddagstreff i Normisjon er et flott samlingssted.

